

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΙΔΡΥΓΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

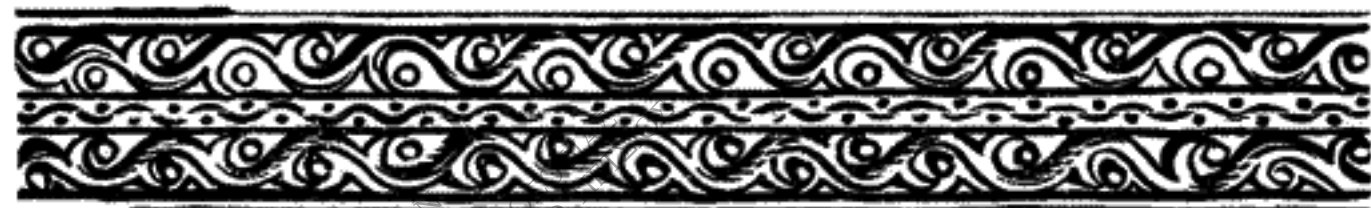
ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1954

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ἡ Κύπρος εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἑλληνική νῆσος σήμερα (εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ ἡ Σικελία ἐλογαριάζετο ἑλληνική), ἡ ὁποία ὁμῶς εὐρίσκεται τόσον μακρὰν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τόσον κοντὰ ἔς τὴν Ἀσίαν, ἔτι σημιτικὴ μάλιστα Συρία. Γι' αὐτὸ εὐκόλα κατακτήθηκε ἀπὸ τοὺς Ἀραβας καὶ πολὺς πληθυσμὸς ἀπὸ τὴν Συρία ἐγκαταστάθηκε κατὰ καιροὺς εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ὅταν ἀκόμη εὐρωπαῖοι ἦσαν οἱ κατακτητὲς (*Αγγλοὶ, Γάλλοι, Βενετοί), ἤρχοντο χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν Συρία εἰς τὴν Κύπρον. Περισσότεροι ἦσαν οἱ Ἕλληνες πρόσφυγες ποὺ ἤλθαν εἰς τὴν Κύπρον, ὅταν οἱ Ἀραβες τὸν ἔβδομο αἰῶνα ἐπῆραν τὴν Συρία καὶ τὴν Αἴγυπτον. Ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ ποὺ ἤλθαν ἀργότερα εἰς τὴν Κύπρον ἀπὸ τὴν Συρία ἦσαν κατὰ μέγα μέρος ἀπόγονοι ἑλλήνων. Γι' αὐτὸ πολὺ εὐκόλα ἐγένεν ἡ ἀφομοίωσις τῶν προσφύγων καὶ τῶν μεταναστῶν τῆς Συρίας, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὑπαιθρος τῆς Κύπρου εἶχε πάντα γνήσιον ἑλληνικὸν πληθυσμὸν καὶ ἐπηρέαζε τὰς πόλεις.

Συνέβη δηλ. καὶ εἰς τὴν Κύπρον, ὅτι καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἑλληνικὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους. Τὰ κατέκτησαν διάφοροι κατακτητὲς, εὐρωπαῖοι ἢ ἀσιάτες, ἀλλὰ δὲν ἀφήκαν μόνιμα ἴχνη τῆς διαβάσεώς των. Ὀλίγες ξένες λέξεις, ποὺ λησμονοῦνται σήμερα καὶ πολλὰ φρούρια ποὺ ἔκτισαν οἱ κατακτητὲς διὰ νὰ κρατοῦν τοὺς Ἕλληνας κατοίκους εὐκολώτερα ἔς τὴ σκλαβιά. Εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ νησιά ἐπεκράτησεν ὁ ἑλληνισμὸς τῆς ὑπαιθρου καὶ ἀφομοίωσε τοὺς ξένους. Ἐνῶ δηλ. εἰς τὴν Συρίαν τὸ πλῆθος τῶν πόλεων ποὺ ἔκτισαν οἱ διάδοχοι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, πρὸ πάντων οἱ Σελευκίδαι, ἀφομοιώθη ἀπὸ τὴν σημιτικὴν ὑπαιθρον καὶ ἐλησμόνησε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἰς τὰ νησιά ἀντιθέτως ἡ ὑπαιθρος ὡς καθαρῶς ἑλληνικὴ ἐξελλήνισε τοὺς ξένους ποὺ ἤρχοντο πρὸ πάντων εἰς τὰς πόλεις.

Δι' αὐτὸ εἰς τὴν πόλιν Κέρκυραν, ποὺ ὠμιλοῦσαν ἄλλοτε καὶ ἰταλικά, σήμερα ἀκούεται μόνον ἡ ἑλληνικὴ, διότι ὁ πληθυσμὸς ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὴν ὑπαιθρον τοῦ νησιοῦ ὁμιλεῖ μόνον ἑλληνικά.

Καὶ εἰς τὴν Κύπρον λοιπὸν ὅπως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ νησιά ἡ συνέχεια τῆς ἑλληνικῆς ὑπαιθρου διὰ μέσου τῶν χιλιετηρίδων ἠμπόδισε οἰανδήποτε ξένην ἐπίδρασι καὶ διέσωσε ὄχι μόνον ἀρχαῖα γλωσσικά

στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ ἔθιμα καὶ παραδόσεις.

Πρῶτα-πρῶτα παρατηροῦμεν πάμπολλα ἀρχαιότατα τοπωνύμια, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἐσώζοντο, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε συνέχεια πληθυσμοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι σήμερον. Καὶ δὲν ἐσώθησαν μόνον γνωστότερα ὀνόματα πόλεων, ὅπως τὸ Κίτιν = Κίτιον, ἀλλὰ ἀμέτρον πλῆθος ἀρχαίων ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα ἐξήτασεν ἐπιστημονικῶς ὁ μακαρίτης καθηγητὴς Σ. Μενάρδος εἰς τὸν δέκατον ὄγδον τόμον τοῦ περιοδικοῦ Ἀθηνᾶ. Ἐκεῖ θὰ εὑρετε τοπωνύμια, ὅπως τὸ Ἀρσορ = ἄλσος, Βᾶσσα = βᾶσσα (ἐνθυμηθῆτε καὶ τὸν ἐν Βάσσασις τῆς Φιγαλείας ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος) καὶ βῆσσα = σύδενδρος κοιλάδα, Πέρκαμον = πέργαμον, Νάπα = νάπη, σύδενδρος κοιλάδα. Ἀπίστευτο ἀλλὰ βέβαιον εἶναι ὅτι διατηρήθηκαν καὶ τοπωνύμια ἀπὸ ἀρχαῖα ὀνόματα θεῶν: στὸν Ἀπέλλωνα, ἀπὸ ἀρχαῖο ἴσως ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔς τὴν Ἀρτιμι = Ἀρτεμιν, ἔς τὸν Δκιόνυσο = Διόνυσον. Τέτοια ὀνόματα θεῶν ἐσώθησαν καὶ εἰς ἄλλα νησιά, πρὸ πάντων εἰς τὴν Ρόδον, ὅπως ἔδειξεν ὁ γυμνασιάρχης κ. Χρ. Παπαχριστοδούλου εἰς τὸ Ἀφιέρωμα εἰς Κ. Ἀμαντον (1940 σ. 321).

Ἐπίσης ἐσώθησαν ἀρχαῖες καταλήξεις: Μαραθοῦντα ἀπὸ ἀρχαῖο Μαραθοῦς (πβ. Μαραθῶν), Ὀροβιοῦντα ἀπὸ τὸ δροβος, Πετοῦντα ἀπὸ ἀρχαῖο Πιτυοῦς, Καλαμῶνας ἀπὸ ἀρχαῖο Καλαμών, Πιδκυῶνας ἀπὸ ἀρχαῖο Πιτυῶν, ἀλλὰ καὶ Καρκῶς ἀπὸ ἀρχαῖο καρυῶν (εἰς τὴν Μυτιλήνη Καρυῶνες), Ἀκαθθῶς ἀπὸ ἀρχαῖο ἀκανθῶν (πβ. γέρων—γέρως καὶ γέροντας, ἄρχων—ἀρχως καὶ ἀρχοντας). Εἰς τὰ τοπωνύμια Πετοῦντα, Πιδκυῶνας ἐξ αἰτίας τῶν διαλεκτικῶν μεταβολῶν δὲν φαίνεται εὐκόλα τὸ ἀρχαῖο πίτυς, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἀμέσως εἰς τὸ χιώτικο τοπωνύμιο Πιτυὸς καὶ εἰς τὸ λεριώτικο Ἀπίτυς καὶ πιτύκι (βλ. τὸν χάρτην τῆς Λέρου εἰς τὸ βιβλίον τοῦ L. Burchner, Die Insel Leros 1898).

Καὶ εἰς τὸ λοιπὸ γλωσσάριον εὐρίσκουμε ἀρχαῖα ἢ βυζαντινὰ στοιχεῖα ἐνδιαφέροντα. Ἡ λ. Ἴππος ἐσώθη κατὰ περίεργον τρόπον εἰς ἓνα παιχνίδι τῶν Κουτσόβλαχων (βλ. Α. Κεραμοπούλου, Πι εἶναι οἱ Κουτσόβλαχοι, 1939 σ. 47), ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὸν μεγεθυντικὸν τύπο

